

Verslag Experttafel Netwerk II Voedselvisie

25 juni 2020

Agenda:

1. **Welkom en toelichting op de Voedselvisie waar staan we nu?**
  2. **Korte kennismakingsronde**
  3. **Opwarmronde netwerkvragen**
  4. **Feedback op de ontwikkelingen Voedselvraagstukken i.r.t. Netwerk**
  5. **Betrokken blijven?**
-

Ad 1. Welkom en toelichting op de Voedselvisie, waar staan we nu?

Iedereen hartelijk welkom. Provincie NH licht toe dat zij een Voedselvisie gaat opstellen. Daarom wordt er een consultatieproces ingericht van juni – aug 2020 om met experts en ervaringsdeskundigen in gesprek te gaan om te kijken welke ontwikkelingen in Noord-Holland voor de Voedselvisie relevant zijn en wat we in Noord-Holland met de Voedselvisie willen en kunnen bereiken.

Ter voorbereiding op dit gesprek is een gespreksnotitie toegezonden. Vandaag willen we vooral inzoomen op Netwerken. Voor deze experttafel is een groep vanuit dat oogpunt samengesteld. Zo breed mogelijk, maar niet te groot en gericht op het thema.

Er is een PowerPointpresentatie gemaakt (zie bijlage), die we indien nodig gaan gebruiken, maar liever hebben we u in beeld en gaan we het gesprek met u aan.

Voordat we met elkaar de inhoud induiken een paar punten van orde om de bijeenkomst goed en soepel te laten verlopen:

1. Deze bijeenkomst wordt opgenomen om een goed verslag te kunnen maken van hetgeen is besproken, hiervoor is toestemming gevraagd. AVG geen bezwaar. U kunt ook de bijeenkomst terugkijken in de conceptversie van het verslag (zie link Bovenin het verslag). Bij plaatsing op de website gaat de opname link eruit.
2. U mag de chat gebruiken, of digitaal uw hand opsteken als u iets wil aanvullen of inbrengen.
3. Als u niet spreekt staat de microfoon uit.

Voor we beginnen goed om het filmpje van gedeputeerde Zaal te bekijken: <https://www.youtube.com/watch?v=Hadg-boRPZc&feature=youtu.be>

Ad 2. Korte kennismakingsronde

Iedereen introduceert zichzelf kort. Aanwezig zijn

- Beleidsmedewerker gemeente Amsterdam voor het programma voedselstrategie

- Aeres Hogeschool Almere, docent onderzoeker.

Ad 3. Opwarmronde Netwerkvragen

Provincie NH stelt opwarmende vragen aan de deelnemers.

Expert 1. wordt gevraagd of hij de zes lijnen die hij eerder heeft genoemd wil toelichten. Op welke onderdelen in het voedselsysteem gaat de gemeente Amsterdam zich nu richten?

Expert 1.: de eerste lijn strekt zich uit over het gehele groendossier. Stadslandbouw, voedselbossen, moestuinen, daar waar mensen samen iets in de openbare ruimte of in een binnentuin of op het dak iets doen aan het verbouwen van voedsel. Verbinden is dan het belangrijkste doel. Dat is wat het op moet leveren. Het strekt zich ook uit tot schoolwerktuinen waar al heel lang in de stad mee gewerkt wordt. Alle basisscholen in Amsterdam krijgen een jaar lang een akkertje ter beschikking om groen te verbouwen. Het andere deel daarvan is vooral het culturele- maar ook sociaal intensieve deel van de verbindende factor van voedsel. Daar ligt de focus op dit moment heel erg op zorg en gaat het er om dat iedereen te eten heeft en vooral ook, gezond te eten heeft. Dan heb je het vooral over projecten die nu als paddenstoelen uit de grond rijzen om mensen die geen inkomen hebben te voorzien van voedsel. Eén van de projecten die je misschien wel kent is het 'Boeren voor burens', een project dat net is gestart in samenwerking met de Rabobank en Flevofood. Er werden zakken van circa 40 kilo voedsel uitgedeeld aan gezinnen. Dit loopt via allerlei diverse initiatieven in de stad. Het loopt voor een deel via armoedebeleid. Er is een verbindende factor met het werk van Erik.

Provincie NH: de uitdaging zit hem in de vijf beleidsterreinen, om die erbij te halen. De sector Groen die net is genoemd bijvoorbeeld.

Expert 1: in het najaar volgt een plan van aanpak Stadslandbouw. Dit moet je zien van geveltuin tot bijna professionele tuinbouw. En het scala ertussen, inclusief daar waar wij meer eetbaar groen in de openbare ruimte kunnen planten. Dit is nog maar een lijn.

Provincie NH: ik bedoel alleen nog de armoedekant. De beschikbaarheid, de kleine portemonnee. Zit deze niet in de groenvisie? Deze zit dus in het armoedebeleid.

Expert 1. sowieso wordt dat door het sociaal cluster gedaan, ook om mensen te leren koken met 'van voedselpakket naar voedselbanket'. Dat komt omdat veel mensen niet weten wat ze met de producten in het pakket moeten doen. Het zijn vaak ook nog mensen met een andere culturele achtergrond. Die weten dan niet wat ze met het pakket en het eten moeten.

e tweede lijn gaat over afval en voedselverspilling. Er is al eens een bijeenkomst geweest over voedselverspilling. Dat is een deel waar hij zich mee bezig houdt samen met mensen van de afvalinzameling. Nieuw op de agenda in Amsterdam staat de afvalinzameling van GFT. Dat is jaren geleden afgeschaft omdat het geen succes is om dat in de stad goed te doen op zo'n grote schaal. Dat zit bij collega's van circulaire economie in het dossier 'wat doe je met organische reststoffen', dat hoeven niet alleen eetbare reststoffen te zijn. Dat kunnen ook planten zijn. Daar zitten zij vooral als ondernemer in 'hoe kunnen we mensen stimuleren om hier iets van te maken?'. Expert 1 gaat dan vooral over het preventieve deel, voedselverspilling in huis en bij de horeca. En dan met name 'het voorkomen van'.

Eén van de acties waar expert 1 nu druk mee bezig is, is zoveel mogelijk deelnemers zoeken voor de verspillingvrije week. Dat is van 1 tot 7 september gepland. Dit wordt door de stichting Samen tegen Voedselverspilling georganiseerd en hij is nu bezig met koelkaststickers, maatbekers en via Donald Ducks. Dit moet t.z.t. de stad in en de 15.000 ambtenaren worden ook hiervoor benaderd. Ook schoolkinderen en de voedselbank worden ingeschakeld. En de balie van burgerzaken in het stadhuis.

Provincie NH: deel dit ook in de Voedsel Verbindt social media groep! Gebruik die kanalen.

Expert 1: één van ideeën is om via de screensaver hier ook aandacht voor te vragen op kantoor. Er zal veel aandacht aan besteed worden. Dit is dan preventief. Overigens niet het enige deel van preventie.

Expert 1.:de derde lijn is de gezonde voedselomgeving en daar is al het meeste op gestart een jaar of 4 à 5 geleden in het vorige college. De GGD heeft dat opgepakt, omdat andere besturen nog niet veel belangstelling hadden. Er is er één geweest die het dossier volksgezondheid heeft uitgewerkt. Eric vd Burg heeft dat gedaan, waarvoor complimenten. De GGD heeft een behoorlijke vinger in de pap bij de voedselstrategie. Het is soms lastig om te weten wie wat doet, omdat wij al langer bezig waren. Mijn programma is breder dan waar zij mee bezig zijn en het is logisch dat zij doorgaan. De City Deal is voor een belangrijk deel getrokken door de GGD. Dat is gelukkig gedaan en nu kijken we naar hoe gaan we dat op de goede manier doorstarten en organiseren vanuit Amsterdam. We willen het wel maar even kijken hoe dat moet. Verder gaat gezonde voedselomgeving over ruimtelijke inpassing en ruimtelijke normen en voorwaarden en de wet en regelgeving.

Provincie NH: de ruimtelijke zin als in het straatbeeld?

Expert 1: hoe voorkom je alle verlokkingen om het zomaar te zeggen vanwege alle reclame, maar ook ongezond voedselaanbod?

Provincie NH: ook locatiebeleid?

Expert 1. :klopt. Er zijn ruimtelijk niet veel mogelijkheden. Als er iets verkocht mag worden mag dat ook voedsel zijn. Iets consumeren in een lokaliteit, dan heb je een horecaverunning nodig. Maar voor het verkopen van voedsel is het niet zo makkelijk om daar wat aan te doen.

Provincie NH: daar is dan ruimte voor versmarkt en zo? Zit dat daar ook in?

Expert 1: dat heeft met de volgende lijn te maken: de regionale productie in de korte keten. De vierde lijn. Dat gaat over twee hoofdlijnen, de korte keten. Hoe krijgen we lokaal en regionaal geproduceerd voedsel op het bord van de Amsterdammer? Zowel in de horeca als thuis? En daarnaast is een uitdaging in Amsterdam: de hele logistiek, distributie. Dat heeft te maken met de verswaren-logistiek: de logistiek van verse producten. Het is gebonden aan veiligheids- en gezondheidsregels. De systematiek in de stad is erg ingericht op last minute en hoe kan je dat veranderen? Een idee is dan om met een soort foodhubs te gaan werken waardoor je een meer efficiëntere logistiek en distributie kan organiseren in de binnenstad.

Expert 1. :de vijfde lijn gaat over ondernemerschap stimuleren. Dat heeft ook een ruimtelijk aspect. 'waar kun je de foodhubs maken' maar ook 'hoe kun je startups en scale-ups steunen'? En zou je nog kunnen nadenken over echte bedrijventerreinen gericht op voedsel in de stad? Er zit wat concentratie bij de Hemweg en die hebben al eens aangegeven dat ze in die omgeving – er zit bijvoorbeeld ook een testlab van AH wat niemand weet: hoe zou je dat kunnen versterken?

Expert 1. de zesde lijn gaat over dierenwelzijn maar er is eigenlijk overlap met diervriendelijk eten. Dus niet perse vegetarisch of veganistisch maar diervriendelijk. Als je dan toch nog vlees eet, zorg dan dat je keurmerk vlees neemt. En hier zit ook een stuk in de cateringaanbesteding, banqueting aanbesteding van de gemeente, daar wordt hier ook naar gevraagd. Dus zowel diervriendelijk en bij voorkeur geen vlees tenzij je het bij bestelt. Ook lokale producten. De andere poot van het diervriendelijk deel is de eiwittransitie. Dat is ook tegelijkertijd het laatste deel van de strategie.

Expert 1.: onder alle zes de lijnen zijn activiteiten ontwikkeld waarbij de gemeente óf zegt 'wij moeten regelgeving hiervoor ontwikkelen' 'óf andere stimuleren. Dat kan met een subsidie zijn of met het voor anderen mogelijk maken of helpen aan een netwerk.

Provincie NH: als je je specifiek op de provincie richt, heb je daar al zicht op?

Expert 1: dat is vooral lijn 4, de regionale productie en logistiek in de regio, dan zou dat de hoofdlijn moeten zijn.

Provincie NH: waar zie je dan de samenwerking?

Expert 1. : ik had een gesprek onlangs met mensen die ook betrokken zijn bij de Taskforce Korte Keten, over zouden we de metafoor van de stelling van Amsterdam kunnen gebruiken als korte keten-verhaal. Dan heb je de provincies erbij nodig. Zij gebruikten het voorbeeld van de Nieuwe Hollandse waterlinie. En dat is samengevoegd met Utrecht foodforce, als ik het goed heb. En zoiets dergelijks zou een idee kunnen zijn om dit te versterken in de regio Amsterdam. Wij hebben zelf een website waar we nu over nadenken hoe we die in de lucht kunnen houden: van Amsterdamse Bodem. Daar zijn alle initiatieven van iedereen die maar iets met voedsel heeft, iedereen kan daar zijn eigen initiatief posten maar je zou ook kunnen zeggen dat voedsel uit de Stelling van Amsterdam dat is een veel groter en realistischer gebied als je het hebt over regionale productie en de verbinding met het ommeland van de stad.

Provincie NH: je zoekt een mooie frame waarnaast je je verhaallijn kan positioneren. Ook met het team van recreatie en toerisme kun je visies met elkaar verbinden. Ik vind het wel jammer dat, want ook Amsterdamse Bodem, hebben we het wel eens over gehad, eigenlijk wilden we die heel breed hebben omdat het natuurlijk de grens van Amsterdam overstijgt. Dat ondernemers die zich niet verbonden voelen aan Amsterdam, niet op zo'n site terecht komen. Van Amsterdamse Bodem hebben we ook wel eens gezegd dat die naam niet zo handig is. Voor de gemeente Amsterdam wel maar de mensen die van elders, zoals Flevoland of Noord-Holland, vanuit de voedselproducerende omgeving, voelen zich niet echt aangesproken. Maar goed, dat is al eens eerder gezegd hoor.

De vraag als je hem alleen aan de Stelling van Amsterdam hangt, is in hoeverre we dat dan doorbreken of dat het dan toch maar een klein stukje opgerekt wordt,.

Provincie NH: En of het niet de grote akkerbouwgebieden moet omvatten, als je vanuit Voedsel Verbindt kijkt en die gesprekken zijn er ook met Flevoland geweest, want daar gaat de voedselproductie voor een belangrijk deel ook naar de grote akkerbouwgebieden, los van de veehouderijkant. Dan kijk je breder dan de MRA en Groot Amsterdam.

Provincie NH: misschien kan expert 2 daar nog iets over zeggen? Ik vind het verhaal wel goed en je ziet wel dat juist om de stad zou je zeg maar die ook weer als een soort hubje willen gebruiken naar license to produce in het achterland: ik zie wel wat jullie bedoelen en dan is de vraag hoe halen we daar de win uit voor niet alleen de ring maar ook daarbuiten?

Expert 2.: dat was ook een beetje mijn reactie, ik vind het een prachtige metafoor, de Stelling van Amsterdam. Ik denk dat het idee heel goed is om daar een soort van beeldend iets of zo van te krijgen. In mijn reactie ook denkend vanuit Almere denk ik meteen dat het niet meteen resumeert met de polder. Dan zou je ook na moeten denken hoe je dat daar binnen, ik wil daar best over nadenken, over hoe je een nieuwe Stelling van Amsterdam in het nieuwe land positioneert.

Expert 1. : dat is wel wat ook is gebeurd volgens mij bij de Hollandse Waterlinie uit de 17^e eeuw. Er is een Nieuwe Hollandse Waterlinie in de 19^e eeuw.

Expert 2.: ik ben het wel eens, ik vind het idee heel goed en wat ik in elk geval heel erg ondersteun is ook een beetje denkend over de rol van de provincie, is dat de provincie voor mijn gevoel juist heel sterk een rol kan hebben in het maken of versterken van die verbinding tussen stad en ommeland. Dat is iets wat steden wel op de agenda's hebben maar waar steden misschien niet altijd de meest geëigende instantie voor zijn om die brug te slaan. En waar provincies denk ik, aanvullend een hele goede rol in kunnen hebben. Dat kan enerzijds, goed de ketens zijn heel erg voor de hand liggende haakje voor, waar je ook concrete stappen kan doen maar ik denk ook dat het hele verhaal van toenadering boer – burger – dialoog, ik vond het ook sterk in de gespreksnotitie, die verwijdering van consument van de landbouw zeg maar, dat dat heel duidelijk benoemd werd. Daar zijn best wel interessante voorbeelden van andere provincies die bijvoorbeeld met het idee van voedselnetwerken in Zuid-Holland, ze zijn nu in Flevoland ook aan de slag om een soort kennisnetwerk/voedsel op te zetten, ik denk dat daar heel veel winst ligt en waar de provincie een heel goede aanjager kan zijn. Je moet dit wel heel goed afstemmen zoals met Voedsel Verbindt, wat wel overal staat, maar ik denk dat dit meer op het niveau van de hele provincie een heel interessante rol kan zijn.

Expert 1.: Eens. Voor de goede orde, ik heb het initiatief 1x op aandringen van anderen besproken dus er is helemaal geen concept verder bedacht. expert 2 heeft dit wel eens eerder gehoord, merkt hij op.

Provincie NH: het is wel een leuk idee om te kijken of je juist de forten van de Stelling van Amsterdam als een soort hub zou kunnen gebruiken. Dan kun je er lekker op de fiets heen, want alle forten moeten ook geëxploiteerd worden, daar helpt de provincie overigens ook mee en daar zit al ondernemerschap in.

Eric: daar zit heel veel in! Je kan er van alles mee als je even door filosofeert.

Expert 2.: met name toeristisch.

Expert 1. : Amsterdam heeft belang bij dit verhaal dat als we weer terug gaan naar vóór Corona-tijd met miljoenen toeristen in Amsterdam, en dat gaat op enig moment weer komen, denk maar niet dat dat snel anders gaat worden hoor. Dit is een voorzichtige conclusie. Ik kan mij er niks bij voorstellen. In ieder geval, als de luchtvaartmaatschappijen weer gaan vliegen, komen al die toeristen ook weer. Je hebt nog steeds dat een deel van die toeristen ook de ommelanden gaat bezoeken. Dan kun je juist die lijnen naar de stelling en zich van voedsel gerelateerde routes, daar kun je je van alles bij voorstellen, maar dat geldt natuurlijk ook voor mensen die buiten de stelling wonen, om juist ook daar naar toe te komen. Dus het gaat om het grotere gebied dan alleen even binnen de stelling. Mag ik nog even terugkomen op de Amsterdamse Bodem? Kijk, de gedachte bij die site is vooral hoe informeren we onze stadsgenoten over wat er in hun eigen buurt gebeurt? Dus het is een heel erg bij voorkeur ding van buurtactiviteiten gericht platform. Stel, ze zoeken vrijwilligers bij de moestuin, drie straten verderop, dan heb je daar een platform voor nodig waarin je dat allemaal kunt vermelden omdat je dat niet via de site van de gemeente Amsterdam zelf kan doen.

Provincie NH: ik snap dat ook. En dat is helemaal prima. Expert 2 je bent ook lid van dat platform Anders Eten. Is dat een stichting? Hoe moet ik dat zien?

Expert 2.: je bedoelt Voedsel Anders? Daar ben ik ook bij betrokken, dat is een platform van maatschappelijke organisaties die zich allemaal inzetten voor een meer duurzaam voedselsysteem en die eigenlijk proberen met elkaar meer kracht te maken om de voedseltransitie te versnellen van onderop, zeg maar. Dat is dus ook een beetje complementair aan, zoiets als 'transitie coalitie voedsel' doet. Maar daar zitten meer overheden, bedrijven ed bij terwijl Voedsel Anders veel meer een maatschappelijke organisatie van mensen uit de civiele society is. Meer actiegroepen e.d. Een beetje vanuit het idee dat als je dingen wilt veranderen dat je dat ook in het foodstelsel doet. Natuurlijk hebben overheden een belangrijke rol hierin en bedrijven en ondernemers hebben een belangrijke rol, maar willen we een ander foodstelsel krijgen, dan moet je ook vanuit civil society daar wat mee doen. Ik denk dat dat één van de grote uitdagingen is om daar rollen en vormen voor te vinden om dat in beweging te krijgen.

Provincie NH: dat was mijn volgende vraag, daar zijn jullie dus ook nog op aan het puzzelen?

Expert 2: daar zijn we wel aan het zoeken. Dat is moeilijker als je met een overheid praat of je praat met een bedrijf: dan heb je makkelijker daar een governance structuur aan vast zitten en dan kan er iemand praten namens zo'n organisatie. Als je met burgers praat wordt het veel sneller allemaal kikkers die allemaal wat willen. Het is moeilijker om daar een organisatie heel strak op te zetten omdat mensen al heel snel het gevoel krijgen dat ze dit allemaal voor hun lol en vrijwillig doen dus waarom zou ik mij druk maken. Dit is gewoon een moeilijk vraagstuk. We zijn nu wel heel veel aan het nadenken hoe we ook bijvoorbeeld campagnes kunnen opzetten. Het komt heel duidelijk naar voren maar ook in jullie notitie wordt dat heel terecht genoemd. Ondernemers zitten in bepaalde verdienmodellen vast. En willen en moeten misschien wel veranderen maar dat kunnen ze niet alleen. Daar hebben zij ook de consument, burger of toerist bij nodig. Dat is nu tijdens Corona ook wel zichtbaar geworden. Er komt een hele beweging to stand met korte keten initiatieven, zoals bijvoorbeeld #supporty-ourlocals. Kijk daar eens naar als provincie, of je daarmee wat kunt Provincie NH: maar vooral door Corona, ontstond er een beetje beweging en dan kan je zeg maar als overheid het versnellen. Dat vond ik wel heel bijzonder.

Expert 2.: dat klopt wel. Door de urgentie. Ik vind dat in die zin en dat moet nog blijken en we horen nu ook allemaal de berichten over de hoge omzet. De initiatieven zijn toen allemaal heel erg toegenomen maar zakken nu ook weer in. Dus daar zit heel duidelijk de vraag hoe dat te doen, maar tegelijkertijd heeft die ervaring ook wel duidelijk gemaakt dat het, kijk er was in die hele korte-keten-discussie het idee dat we business to consumer niet hoefden te doen, dat was te ingewikkeld, daar ga je niet de schaal mee halen etc.. De strategieën waren alleen maar gericht op business to business. Juist omdat dat wegviel is de business to consumer markt heel erg open gegaan en is toch gebleken dat je daar wel dingen kan doen. Dat is denk ik wel een heel interessante les en nu ook een uitdaging misschien om daar over na te denken. Kan dat ook in een post-corona tijd? En wat zijn de mechanismes in zo'n periode van urgentie, want daar kon je mensen ook allemaal niet zomaar treffen want het was allemaal digitaal. Dus hoe kan je dat nou misschien ook vormgeven, dat vind ik een interessante vraag.

Provincie NH

: hoe behoud je de fijnmazige infrastructuur die dan is opgezet? Of zakt iedereen straks weer in zijn oude gewoontes. Ook heel interessant om te zien.

Expert 2.: en ik denk dat dat er een vraag aan vast zit, wie daar nou de rol in heeft weet ik niet zo goed, maar één van de dingen die we steeds merken binnen het platform van Voedsel Anders is... enerzijds heb je mensen die ieder moment van de dag zich wel met voedsel willen bezig houden, de professionele activisten maar daarnaast heb je ook een heleboel mensen die daar zeker wat mee willen maar wat daar mist is de concrete vorm waar men wat mee kan doen. Als je die vormen kan aangeven aan mensen, dan willen die mensen ook wel bewegen. Zo van, mensen hebben een gevoel van urgentie en hebben er ook een normatief idee bij, ze denken dat ze er de wereld mee kunnen verbeteren als je dan die optie aangeeft om iets te doen zullen ze daar wel instappen.

Provincie NH: maar wel concrete hapklare brokken!

Expert 1.: als ik er even op mag aanhaken, op het laatste stuk. Dat is een beetje ook waar ik met deze bestuurder die coördinerend wethouder voedsel is, heen wil, hij wil graag concrete acties. Hij wil alleen maar weten wat er concreet gebeurt in de straat? Waar is budget voor? Waar zijn mensen voor beschikbaar om iets te doen? Geen visies, geen breedspakige en geen vergezichten maar alleen maar: wat kunnen we dan nu doen? We gaan het niet helemaal onderbouwen waarom het allemaal nodig is, dat hebben we allemaal wel eens uitgelegd en dat is ook een beetje verstand maar ik heb het niet gedaan maar ik had een hele bijlage kunnen doen aan rapporten die allemaal onderschrijven waar we naar toe gaan. Gaan we niet in

Amsterdam of in de provincie opnieuw doen. Het is echt de bedoeling bij waar ligt de verbinding om terug te komen op je vraag of Amsterdam of provincie waar samen voedsel verbindt, waar wij en zij samen lid van worden, maar in elk geval, maak het zo concreet mogelijk.

Expert 2 is het daar mee eens. Juist op dit punt ligt die uitdaging om het concreet te maken. Dat zou een voedselstrategie van een provincie helemaal passen.

Provincie NH: laten we daar op door filosoferen, daar willen we met jullie naartoe. Jullie hebben allebei de gespreksnotities gelezen die we nu gebruiken om tot een concreet model te komen en als jullie nou kijken naar die geschetste ontwikkelingen, missen jullie daar nog dingen in? We hebben ze nu opgedeeld in ruimtelijke ontwikkelingen, ecologische-, sociale- en economische ontwikkelingen. Omdat we ook denken dat we daar nu eigenlijk de balans meer moeten terugvinden met elkaar. Geef jullie feedback alsjeblieft.

Ad 4. Kloppen de geschetste ontwikkelingen in de gespreksnotitie (t.a.v. Netwerk) gerelateerd aan de Voedselvisie?

Benoemen we de juiste ontwikkelingen, wat ontbreekt er nog?

Expert 1: als ik het heb over de trends, ik vond ze heel herkenbaar. Ik vind dit ook wat wij zelf doen in minder uitgebreide vorm. Dit is eigenlijk wat ik best graag had willen toevoegen aan de notitie voor de raad maar dit voerde te ver.. Ik vond het heel bruikbaar en ik zie gewoon dat er zeker voor de ruimte, dat zijn dingen waar we zelf ook mee bezig zijn. Dat vond ik heel goed. In het algemeen kon ik mij er goed in vinden. Ik heb niet iets gemist.

Expert 2.: ik kon mij er wel in herkennen. Ik vond, waar ik misschien wel opmerkingen over heb, is meer accenten op toonzetting soms. Ik merkte bijvoorbeeld dat een aantal van die trends, dat die heel erg opgehangen zijn aan een soort schets op wereldniveau. Dus voorbeeld van hoe het meer geproduceerd kan worden in de wereld. Ik vraag me af of dat in Noord-Holland een relevante context is.

Provincie NH: we proberen het wel te finetunen, wat betekent dat voor Noord-Holland?

Expert 2. :er wordt ook geschetst dat in Noord-Holland meer geproduceerd moet worden om de mensheid te voeden, ik geloof niet dat dat relevant is.

Provincie NH: je zou meer moeten zeggen dat de kennis export, dat bedoel je met het accent?

Expert 2.: dat zou wel kunnen maar is wat anders. De boodschap is een beetje van probeer dat niet heel erg hoog op wereldniveau te schetsen maar probeer het concreet te maken voor Noord-Holland.

Provincie NH: je bent niet de eerste die die opmerking plaatst. In die zin is dat herkenbaar. Dankjewel.

Expert 1.: wil er aan toevoegen dat hij de opmerkingen van expert 2 begrijpt en de reactie daarop is terecht maar hij herkent de worsteling die hij zelf had in Amsterdam. Hoeveel moet je nog uitwiden over iets wat we allemaal wel weten maar tegelijkertijd wil je op momenten weten voor wie je dit schrijft. Ik ben dan wel heel erg bezig met mijn gemeenteraad, waar heel veel voedselactivisten in zitten, die als je hen toch niet even noemt, dan zeggen 'waar baseert u dit op?' Ik bedoel anti-activisten. Je moet toch even benoemen dat het geen flauwekul is. Er zijn wel rapporten die dit onderschrijven en het is echt niet iets wat bedacht is als een hobby van een ambtenaar.

Expert 2 is het daar mee eens.

Provincie NH: we hebben te maken met een politieke omgeving en dan is het belangrijk dat je goed evenwicht zoekt, hoe herkent iedereen zich er in.

Expert 2.: dat snap ik ook wel maar je maakt het niet alleen maar voor beleidsmakers, eigenlijk moet de Noord-Hollandse burger denken 'dit slaat ergens op'. Dit is wat er aan de hand is. Kijk daarom moet het juist ook gaan over wat men ziet in Noord-Holland. Dat moet resoneren. Ik ben het wel helemaal mee je eens dat je ook de grote uitdagingen moet schetsen. Wat voor rol NH daarin voor zich ziet. Het moet wel concreet.

Provincie NH: het is lastig want als je zegt dat Nederland één van de grootste vleesexporteurs is en als je dan naar NH kijkt, maken wij daar heel weinig deel van uit. Vooral Brabant heeft daar natuurlijk met de varkensexport de meeste export op. Dat is best wel een bijzondere inderdaad, hoe we die slag gaan maken. Je opmerking staat.

Expert 2.: ik had een ander punt, het staat er wel op de één of andere manier in, maar ik zou ervoor willen pleiten dat wat scherper neer te zetten. De druk op de ruimte zeg maar omdat dat volgens mij een heel wezenlijk thema is in NH waar gewoon de landbouw steeds meer toch de verliezende partij is. De noodzaak en het belang om ook landbouwgrond te beschermen in NH, ik denk dat dat een heel belangrijk thema is.

Provincie NH: bedoel je dan specifiek in oppervlakte? Ja, aldus expert 2.. En dus de ruimte om te produceren, vraagt provincie NH. expert 2 beaamt dat.

Expert 2.: het staat wel genoemd in de tabel over het aantal bedrijven. Daar staat de groene leefomgeving en het landelijke gebied wat onder druk komt door het wonen, werken en recreëren. Ik zou behoud van voldoende ruimte van de productie van voedsel en alle schakels van de voedselketens zelf sterker maken, het blijft daarmee een aandachtspunt.

Provincie NH: volgens mij hebben we in die lijn ook al een keer iets van een opmerking gehad, dus dat blijft een issue. Daar werd ie ook heel erg gerelateerd aan grondprijzen en dat soort dingen. Wat natuurlijk ook allemaal van invloed is. Maar hij is genoteerd!

Expert 2.: dan had ik nog het, het stukje over welvaartsziekten. Daar ben ik het op zich wel mee eens maar ik zou dat, het is nu, er staat nu een algemene opmerking gerelateerd aan toenemende welvaart. Ik zou daar, het ligt zo voor de hand om dat wat meer te koppelen aan ook voedingspatronen. Overgewicht wordt uiteindelijk niet echt genoemd.

Je hoeft er ook geen pagina aan te wijden, maar ik zou het toch wel benoemen. Daar sluit ook zo iets als een plan van aanpak Gezond Gewicht in Amsterdam erg op aan.

Provincie NH: wat meer cijfers er in zetten? expert 2. als je dat hebt, zou ik dat doen. Provincie NH: heb je die cijfers?

Expert 2. bij het kopje over welvaartsziekten.

Provincie NH: er zit nog wel een ander accent bij en het is goed om dat mee te nemen en daarna kan expert 1 er nog even op reageren. Maar wat wij merken is als wij hier over in eigen huis, dit soort onderwerpen praten, is de positie van de provincie en het ongemak waarin de provincie op sociale doelstellingen kan inspelen en de politieke context waar wij tegenaan lopen. Misschien kun je ons daar nog bij helpen. Wij vinden het heel belangrijk en hebben hem ook genoemd omdat het eetpatronen gaat en dus over wat moet je produceren om daaraan te kunnen bijdragen, ook vanuit multiculturele context. Kun je daar nog iets bij aanscherpen of ons helpen?

Provincie NH: eerst over de cijfers, hebben we die Eric?

Expert 1.: weet je waar ik aan zat te denken? Provincie NH geeft al een deel van het antwoord waarvan ik dacht moet dat nou wel, moet dan nou niet? Ik snap de spagaat misschien wel van de provincie. Maar waar ik mee zat, waar ik vooral hier in de stad mee te maken heb, is de tweedeling, die al langer gaande is maar ook langs de lijn van het voedsel loopt.

Provincie NH: rijk en arm bedoel je?

Expert 1: ja, rijk eet gezond en eet gevarieerd en arm eet slecht en ongevarieerd. En dat op verkeerde momenten met de verkeerde mensen op de verkeerde tijden. Het is als vlek op vlek bij wijze van spreken. Ik kan niet zo goed inschatten wat op dit moment het beleid van de provincie is, maar je zou het wel wat op die kant kunnen versterken. Er is wel volgens mij nog een gedeputeerde die iets op het gebied van onderwijs doet bijvoorbeeld.

Provincie NH: die zit ook op voedsel..

Expert 1.: zou je dan via dat onderwijs iets kunnen doen? Zit er nog een andere sociale lijn bij een wethouder?

Provincie NH: het gaat om de ontwikkelingen schetsen in deze notitie. En net zoals jij hebt met de korte ketens, waar geen landbouw in de stad zit, zou je stuivertje moeten wisselen met elkaar. Daar zou je de samenwerking met de provincie heel graag willen. Maar op het sociale domein hebben wij als provincie geen kerntaken. Wij hebben geen goede banden met de GGD bijvoorbeeld. Wij doen niet die rechtstreekse contacten vanuit gezondheid met de stad. Daar zoek je eigenlijk met elkaar in het netwerk meer op. Maar je moet het wel noemen om in je beleid straks aan te kunnen geven dat dat een netwerkende samenwerking is op dit dossier.

Expert 2.: andere provincies doen dat wel op gezondheid. Het wordt daar vaak opgehangen aan het sociaal domein. Zaken rond sociale samenhang, educatie. Bijvoorbeeld Flevoland doet behoorlijk veel dingen met gezondheid. Utrecht doet het ook.

Provincie NH: bij Flevoland, is dat dan het dossier van de leefomgeving?

Expert 2.: ik moet dat even opzoeken, ik weet even niet hoe het heet.

Provincie NH: want daar zitten wel de aanknopingspunten in voor ons.

Expert 2: ik denk dat dat het wel is.

Provincie NH: Klaas v.d. Wiele, is degene met wie ik daar het project samen deed. Hij is met de gezonde leefomgeving bezig. Daar is gezondheid ook een belangrijk onderwerp. In NH zijn ze ook met gezonde leefomgeving bezig, daar hebben wij nu ook de contacten. En misschien moet je daarin dan meer de samenwerking of de samenhang zoeken zodat je tot dit onderwerp, dat we kunnen aangeven dat als wij dit sociale stuk niet mee pakken, we die hele transitie in de keten die we willen bewerken, dat we dan gewoon momentum samenhang missen.

Expert 1. : je mist gewoon een lijn in het bereiken van het effect.

Provincie NH: je moet er wel oog voor hebben maar het is wel een aandachtspunt hoe we dat borgen.

Expert 2.: het programma heet Krachtige Samenleving. Het zou interessant zijn om er naar te kijken hoe ze dat doen. We zijn nu in Flevoland, daar gaan we nog beginnen met een ronde van een project Duurzaam Door en daar wordt het kennisnetwerk Voedsel binnen opgezet. Dat was oorspronkelijk alleen vanuit de gedeputeerde duurzaamheid maar daar zijn nu ook twee andere gedeputeerden bij betrokken, de gedeputeerde Landbouw en de gedeputeerde

Sociaal die over het programma Krachtig Samenleving gaat. Daar worden nu budgetten uit drie lijnen ingezet.

Provincie NH: dat doet Diny Weener. Er is de afspraak dat zij dan aan de tafel ook NH meeneemt en dan neem ik Flevoland ergens anders mee. Provincie NH: ik zal Klaas vragen.

Expert 1.: ik had gisteren met Carlo en de GGD Amsterdam een gesprek over deelname van GGD in de stuurgroep. Maar toen was er al de conclusie dat de GGD alleen kijkt tot aan de grens van Amsterdam. Dat is helemaal niet gericht op regionale samenwerking. Dat wist ik niet. Bijna niemand is daarop gericht. Dat is raar.

Expert 2. :dat is ook specifieke setting voor NH en Amsterdam hoor. Hoe zit het met het project Jong Leren Eten in NH? Dat zit bij de provincie, aldus provincie NH. Dat is jong leren eten maar ook food educatie maar heeft ook gezondheid component, aldus expert 2..

Provincie NH: bevestigt dat. Maar ook het eerste spoor dat genoemd is, met het sociale zit erin.

Expert 2. : het is een beetje een zoektocht. Ik zou er wel voor zorgen dat je dan een haakje hebt.

Provincie NH: dat is er natuurlijk wel met Jong leren Eten. Ik ga kijken hoe Flevoland dat heeft aangevlogen. Maar als je zegt dat we een gezondheidscampagne gaan doen op consumptiepatronen van NH-ers dan krijg je niet de handen op elkaar. Dat gelooft expert 2. ook niet. Hij ziet ook nog een link met het ruimtelijke. Het is steeds duidelijker dat in gezondheid, het gaat niet alleen over voorlichting, maar dat juist de kwestie van de voedselomgeving, dat dat zo belangrijk is. Dat komt natuurlijk via de omgevingsvisies die het kader moeten scheppen voor bestemmingsplannen, gunningbeleid e.d. Die zijn voor een deel natuurlijk op gemeentelijk niveau. Ook de provincie heeft, net als met streekplannen, een kaderstellende rol.

Provincie NH: onze omgevingsvisie is al klaar. Daar staat iets in over de gezonde leefomgeving. Dat is één van de opgaven waar de provincie mee bezig is,. De vraag is en dat zit hier ook onder: tot hoever gaat dat? Tot op welk niveau ga je dingen opleggen? Vooral vanuit dat netwerk van samenwerken wat op dit moment de sfeer is.

Expert 2. is het daar mee eens maar daar moet dan ook een kader voor zijn.

Provincie NH: dat is belangrijk en we kijken ook naar dat Voedsel Verbindt netwerk wat heel interessant is omdat je elkaar daar vaak spreekt. Daar heb je dan ook die afstemming van instrumenten. Dat zou misschien slimmer opgepakt kunnen worden. Ik zie dat expert 1 heel goed voor de troepen vooruit loopt en hij heeft de notitie al bij vijf wethouders liggen. Dat is misschien ook interessant om te kijken of deze gedeeld zouden kunnen worden met ons. Niet voor verspreiding, maar alleen voor ons om even goed te kijken hoe we goed aan kunnen sluiten op elkaar en op de instrumenten? En op dat agendapunt vier, daar kunnen we dan in het vervolg bij de uitwerking nog eens naar kijken. Hoe die verwachtingen naar elkaar beter zouden kunnen worden uitgewerkt.

Expert 1.: ik wacht even op de reacties van de wethouders maar het zit ook nog in een bepaalde politieke context waarin de wethouders niet al te concreet worden in de brief maar wel in de acties.

Provincie NH: het is meer dat we een kleine doorkijk krijgen welke kant men op wil. Hoe kun je nu vanuit het netwerk Voedsel Verbindt de stad verder ondersteunen maar ook vanuit de provinciale overheid. En hoe vindt de uitwisseling plaats op dit thema?

Expert 1. :ik herken het, het was mijn worsteling. Dat is niet een heel doorwrocht verhaal en levert nog geen netwerken op. Je bent wel een beetje andersom aan het werken maar het is ook de tijdgeest nu bij Voedsel Verbindt. Voor wat betreft die brief: er wordt nu juist benadrukt dat we dit helemaal niet alleen kunnen maar in regionaal verband moeten doen en bij Voedsel Verbindt aansluiten. Dus ik zal zelf lid worden van de stuurgroep, want de wethouder heeft daar allemaal geen tijd voor. Daarmee ben ik toch net iets meer betrokken.

En we hebben natuurlijk die werkgroepen en kerngroepen die daaronder vallen. Die moeten met alle respect, het werk doen. Provincie NH: ik heb het idee dat heel langzaam de governance een beetje op gang komt. Vanuit de stuurgroep moet je de stuurgroepleden aanspreken 'wat staat er voor jouw onderdeel in de uitvoeringsagenda, laat maar even zien'. Zo kun je de groep samen aanjagen. En wat ik merk is dat de coördinatoren nog geen funding hebben gekregen, wat je nodig hebt om dingen in gang te zetten. Dus het is ook een kip en het ei-verhaal. Expert 1. ik denk dat in dit verhaal toch ook dit op de agenda's blijft staan en moet houden, van de stedelijke bestuurders. Zij moeten dit samen doen. Geen enkele gemeente of stad kan dat zelf dus dan moet je ook samen investeren. En ook Amsterdam heeft geen budget, wel voor mij maar verder niks.

Provincie NH: dat is heel bijzonder want als er dingen moeten gebeuren moet je dus ook je funding organiseren. Of menskracht bieden door iemand in de werkgroep te zetten die het verschil gaat maken.

Expert 1.: dat kunnen wij vanuit Amsterdam gelukkig nog wel doen en dat hebben we ook wel georganiseerd maar ik had budget aangevraagd vanaf 2021 maar door de Coronacrisis en de schulden die oplopen in de stad, is dit als eerste gesneuveld. Dat is wel meteen meegaan met de eerste bulk van dat gaan we voorlopig allemaal niet doen, daar is geen geld voor, komt later wel weer.

Provincie NH: dus je maakt een heel plan met zes lijnen waar geen geld aan vast zit?

Expert 1.: dat klopt, dus, en dat zie je terug in het overzicht in de brief, anderen moeten het vooral doen! En dat klinkt misschien ook zo maar als gemeente zelf heb ik wel wat subsidies om iets mee te doen maar ik kan niks aanjagen want ik heb geen budget.

Provincie NH: dan wordt het wel ingewikkeld om het doel te bereiken. Mag ik dan nog even in eerste instantie expert 2 en daarna aan expert 1. Eén van de dingen om het te kunnen realiseren, is dat je ook het bedrijfsleven aangehaakt hebt. Hoe kunnen we dát op de juiste manier doen? Nu zit het nog vooral in of bij goedbedoelende mensen of bij overheden. Hoe haak je dat aan bij het bedrijfsleven, hebben jullie daar al ervaring mee?

Expert 2. : (*schudt het hoofd*)Het is een moeilijk punt. Wat ook moeilijk is, is om dat voor mijn gevoel 1 van de belangrijke vragen daarbij is dat ook die betrokkenheid van bedrijfsleven, die moet je vanuit een voedseltransitie-gedachte bekijken. Wat er heel vaak gebeurt, dat het alleen maar in belangenbehartigingssetting terecht komt. Iedereen gaat zijn zegje doen maar er verandert daardoor niets. Hoe kan je een vorm vinden dat je ook bedrijfsleven en maatschappelijke partijen erbij kan betrekken op een zodanige manier dat die ook actief in een rol van transitie zitten?

Provincie NH: het preventie-akkoord heeft niet veel opgeleverd helaas.

Expert 2.: daar is iedereen op de rem gaan staan, dat is niet een activerende rol geworden. Het is heel moeilijk om daar een vorm voor te vinden. Ik vind die ervaring van Zuid-Holland, wat zij hebben gedaan met voedsel families, is heel interessant.

Provincie NH: dan bedoel je een keten-innovatie waarbij je productie en de verwerking helemaal in de totale keten doortrekt?

Expert 2.: ja maar ook meer dan dat nog. Ik vind het interessant en inspirerend en de lessen zitten in de werkwijze van voedsel families. Wat zij in het begin gedaan hebben is 'we hebben niet de plaatsen waar de mensen bij elkaar komen die verandering moeten maken'. Die netwerken bestaan nog niet. Dat was het idee van voedsel families. Daar gaan we rond bepaalde uitdagingen met mensen die de energie er op hebben, bij elkaar zitten. Die kunnen uit heel verschillende hoek komen. Misschien ook de usual suspects maar ook mensen die er heel nieuw in zijn. Dat heeft rond een aantal thema's, zoals korte keten en eiwittransitie, hele nieuwe coalities opgezet die in het begin misschien alleen maar bedoeld waren om dat netwerk te maken maar die nu in een rol zitten dat we echt kunnen gaan uitvoeren. Dit is misschien wel een rol die de provincie zou kunnen nemen.

Provincie NH: we hebben nu in het acceleratieprogramma op innovatie, agri en food 1,5 jaar geleden toegevoegd. Misschien maken we heel weinig bewegingen, daar zouden we communicatief nog op kunnen inzetten. Wat je wel ziet is dat op circulaire economie en kringloop landbouw, dat soort ecosystemen elkaar nu wat meer gaan vinden en elkaar inspireren. Waarschijnlijk is het in de framing nog te verbeteren, kunnen we daar nog iets aan doen. Dat doen we natuurlijk wel alleen hebben we niet zoveel van dat soort ondernemers. Net zoals ZH dat heeft. Maar ik denk dat we nu toch wel ca. 15 partijen bij elkaar kunnen brengen vanuit de hele keten. Inspirerend.

Provincie NH: we hadden in Flevoland een presentatie vanuit ZH, ook over de voedsel families, dat is heel inspirerend op elkaar maar uiteindelijk als het echt moet, heeft het nog niet alle transitie bereikt. Het stagneert een beetje. Het heeft nog niet zo heel veel resultaat.

Expert 2. men loopt tegen grenzen aan.

Provincie NH: het geld is opgedroogd.

Expert 2.: met alle provincies is men zoekende hoe men in governance hoe je dat gezamenlijk kan organiseren. Wat dat betreft heeft ZH interessante lessen, maar ook daar loopt men tegen grenzen aan.

Provincie NH: zoals de lijn met ondernemerschap, zoals in Amsterdam, daar moeten we op aanhaken en kijken hoe we daar dan een interessante mix kunnen maken. Eigenlijk bij alle lijnen vanuit Amsterdam zou je samen moeten komen want daar zitten die scale-ups vooral minimaal en ook wel een aantal start-ups.

Expert 1. :zal ik eens vertellen waar we allemaal mee bezig zijn? Het is goed om mee te geven ter inspiratie: deze wethouder economische zaken zit erg op het aantrekken. Hun ambitie is het aantrekken van bedrijven van buiten de stad naar Amsterdam. Dan willen ze op de hele foodcluster wat meer doen. In verband met de bedrijfs-vershoek. Hoe kun je het economische klimaat hier wat interessant is voor nieuwe voedselbedrijven. Dat is één lijn. Daar zit van alles onder. De tweede lijn zitten we vooral, we hebben een koplopersgroep hotels. De toeristische sector is een groot ding in Amsterdam, die zijn al een jaar of vier bezig met verduurzamen. Van de waterbesparende douchekop en de zeep van koffieprut, maar nu wordt het tijd om ook te kijken naar het voedsel in de hotels. Dus dan zit je op het provinciedeel voedselver-spilling. Ook 'in het kader van' al doen de meeste tophotels dat wel maar kun je dat verbreden naar lokale of regionale geproduceerde producten. Veel hotels onderscheiden zich daar al mee.

Provincie NH: ik moet nog iets doen aan je kennis van landbouw ... ;-)

Expert 1. deze periode hebben we de Koop en Koe vleespakket verkocht. Dat is echt supergoed. En dan ben ik bezig met Ede om te kijken naar dat Restaurant van Morgen-concept.

Provincie NH: Ede heeft helemaal mooi voedselbeleid op gemeentelijk niveau. Zij hebben een inspirerende wethouder.

Expert 1: precies, dus dat is ook een lijn die we verder willen uitwerken. En dan is er de vierde: We hebben een subsidieregeling stadslandbouw en voedselinitiatieven, die is redelijk breed. Er zit circa 6 ton per jaar in, dat is best veel geld. Dat kunnen we voor als bedrijven of instellingen of organisatie siets willen uitproberen, iets mee, dan is daar dus geld voor.

Provincie NH: het leukste is wat expert 1 net zegt, je maakt eigenlijk een nieuw eco-systeem met elkaar. De stadsondernemers startups en scale-ups wil je eigenlijk verbinden met het platteland. En de logistiek die daartussen zit want dat is je korte keten.

Expert 1.:en dan zijn we daar ook nog mee bezig. Ik heb gesproken met #SupportyourLocals in Amsterdam en die zeiden dat ze niet met de gemeente hoeden te praten want ze horen toch nooit wat.

Provincie NH: daar moet je wel voorzichtig mee zijn inderdaad met het verwachtingsmanagement van zo'n voedselvisie.

Expert 1.: het heeft geleid tot de uitspraak en belofte aan elkaar: als er een concreet project is, hebben we elkaar ook daarvoor nodig. Eén van de dingen waar we nu naar kijken is: we hebben nog een distributie en foodcenter aan de Jan van Galenstraat en dat hele gebied daar wordt herontwikkeld Daar blijft een monumentale centrale markthal.

Provincie NH: dat hoop ik want er is veel geld in de restauratie gestoken.

Expert 1.: we zijn nu met de organisatie opnieuw aan het invullen. Men is in gesprek om daar een combinatie van bedrijfsleven en onderwijs in te maken met als thema voedsel. We zijn nog in gesprek met de Hogeschool van Amsterdam om in elk geval met een klein project in dat gebouw te beginnen.

Provincie NH: dat klinkt superleuk, er gebeurt veel!

Expert 2. : ik wil nog een ding meegeven, ik zit nog steeds te denken. Wat zijn nou voorbeelden van andere provincies waar je misschien iets mee kan. Dan heb je enerzijds die aanpak van ZH die eigenlijk meer algemeen op het creëren van netwerken of ecosystemen is. Maar je kan het natuurlijk ook meer projectmatig doen. Als je kijkt naar wat bijv. de provincie Gelderland ermee doet, met dat POP3 programma, wat zij steeds doen is financieren van projecten die altijd gekoppeld moeten zijn aan de gemeente maar ook een voorwaarde is dat er altijd een lokaal partnership gemaakt wordt. Dus de gemeente met lokale ondernemers, met distributiecentrum etc. Dat zou misschien ook een vorm kunnen zijn die je ook als provincie gaat bedenken. Dus we gaan dan niet alleen maar zomaar aan iedereen subsidie geven maar er moet altijd een voorwaarde zijn dat je partnerships maakt. Want daar staat men sterk mee.

Ad 5. Willen jullie betrokken blijven?

Provincie NH: misschien is het goed om richting een afronding te gaan. Dit is een leuk gesprek, superleuk en waardevol. We zijn er heel blij mee. Nabranders zijn altijd welkom, mail ze ons alsjeblieft. Of opmerkingen over de gespreksnotitie. Wij hebben nog een vraag op welke manier jullie graag betrokken willen blijven.

Expert 1. : intensief zou ik bijna willen zeggen! Gebruik mij, gebruik wat in Amsterdam al gebeurt. En ook waar dan wat meer kracht zit om iets te doen. Ik word er ook voor betaald dus ik denk graag mee en ik kijk ook graag mee. Netwerken als er bijeenkomsten zijn, op welke manier dan ook, doe ik ook graag en ben ik graag bij betrokken. Juist die regionale relatie

wil ik versterken om te voorkomen dat we in onze eigen navel gaan staren. Het is belangrijk om ons bij de les te houden.

Provincie NH dankjewel expert 2. voor de link.

Expert 2. : dit geeft een beetje weer wat er in Utrecht met gezondheid gebeurt. Die zijn daar behoorlijk actief op dat gebied. Dat is daar vooral opgehangen aan de gezonde leefomgeving. Utrecht profileert zich een beetje als gezonde leefomgeving. De provincie én stad werken samen. Misschien is het een idee voor jullie om daar iets mee te doen. Het ziekenhuis is daar ook bij betrokken, aldus Daniëlle.

Provincie NH: volgens mij hebben jullie antwoord gegeven op de vraag of jullie willen tegen lezen.

Expert 2. :Ik: wil graag verder mee blijven denken. Een ding wat ik specifiek wil benoemen: ik wil ook een keer met NH verder denken over wat gaan we nu met provincies doen als opvolging van het informele overleg voedsel op de provinciale agenda. Ik weet dat Pieter Rijzebol waar ik dat samen mee heb getrokken, ook heel gretig is. Ik weet dat mensen in Brabant van Food uit Brabant ook erover nadenken wat ze ermee willen. Ze willen uiteindelijk graag een actievere rol innemen. Dat is niet alleen de provincie.

Provincie NH: er is ook gevraagd of voedsel ook niet een IPO groep zou moeten worden, die vraag komt steeds terug.

Expert 2. : waar werd die vraag gesteld?

Provincie NH: in IPO vitaal landelijk gebied. Dus we hebben het onderwerp al een keer aangedragen, het komt elke keer weer terug.

Je ziet hem ook wel, zeker met dit gesprek, dat hij in bijna alle provincies in meer of mindere mate is de discussie die wij natuurlijk, sinds ik hier aan bijdraag, want oorspronkelijk was het transitie van de landbouw in natuur, inclusief de landbouw. Maar wij hebben gezegd dat de transitie in de landbouw eigenlijk niet kan als je niet vanuit het hele voedselsysteem redeneert. Er staat niet voor niets in ons coalitieakkoord voedselvisie en dat heeft daar ook allemaal mee te maken hoewel de neiging nog steeds is om het alleen te beperken tot landbouw. Het is aan ons de taak maar alle provincies worstelen daarmee want ik heb ik het in Flevoland ook gezien.

Expert 2. :ook in Gelderland en Brabant. Dat is één van de waardevolle dingen die we met dat overleg hebben gedaan. Daar merkten we ook dat als je in IPO over voedsel gaat praten, dan komen er heel makkelijk de landbouwvertegenwoordigers. Dan gaat het alleen nog maar over landbouw en groene ruimte en misschien wat water en bodem. Maar dan gaat het niet meer over voedsel breed.

Provincie NH :we moeten ons helemaal bekwamen op voedsel. Er zijn heel veel terreinen in de schakels en in de keten die wij niet kennen. Nu komt het groen en de landbouw inderdaad.

Expert 2.: en het is dus zo dat van het overleg wat we toen gemaakt hebben dat we nu van al die provincies in beeld hebben. Wie zijn nu de mensen die met voedsel vanuit een breder beeld bezig zijn? Die komen altijd wel uit een bepaald domein, die raken mekaar integraal en dat is denk ik heel veel waard om dat vast te houden anders gaat het toch weer terug de sectoren in.

Provincie NH: maar dat moeten wij elke keer weer bevechten en daar helpt zo'n gespreksnotitie en de aanscherping via jullie, bij.

En de verduidelijking van de rolverdeling, wie moet wat doen in die transitie. Deze gesprekken helpen ook om onze rol daarin scherper te krijgen. Dus heel veel dank!

Een laatste vraag, hebben jullie nog tips, dat mag ook later per mail, hoe wij dit soort gesprekken aanvliegen. Jullie hebben er maar één meegemaakt met een relatief kleine groep, maar als jullie nog tips hebben horen we dat graag. Anders rest ons jullie heel hartelijk te bedanken voor het fijne, open gesprek.

We maken een conceptverslag van de opname. In dat conceptverslag geven we ook aan wat we willen meenemen naar de Voedselvisie toe. Het verslag, na jullie akkoord, komt ook op een webpagina te staan, namelijk de Landingspagina van de drie visies Vitaal Landelijk gebied: [https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Land en tuinBouw visserij/Projecten/Opgave Vitaal Landelijk Gebied](https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Land_en_tuinBouw_visserij/Projecten/Opgave_Vitaal_Landelijk_Gebied)

We houden jullie aangehaakt voor de vervolgstappen in het proces om tot een Voedselvisie te komen.

En het emailadres: VitaalLandelijkGebied@noord-holland.nl

Bedankt voor jullie input!

Ook de experts danken provincie Noord-Holland waarna sluiting.

We nemen o.a. mee uit deze experttafel Netwerk (2):

- **Stelling van Amsterdam verkennen als verhaallijn ook voor Voedsel**
- **Maak je Voedselvisie zo concreet mogelijk**
- **Trends meer in de NH regionale context plaatsen, nuances/toon aanpassen**
- **behoud van voldoende ruimte voor de productie van voedsel en alle schakels van de voedselketens zelf sterker maken**
- **koppeling ook naar voedingspatronen (arm-rijk) leggen. Overgewicht wordt uiteindelijk nog niet echt genoemd.**
- **Gezondheid – Voedsel koppeling leggen met Opgave gezonde leefomgeving**
- **Netwerken en ecosystemen en partnerships faciliteren en verbinden als belangrijk opgave voor de transitie opgave**
- **Transitie in de landbouw eigenlijk niet kan als je niet vanuit het hele voedselsysteem redeneert.**